

Examenul național de bacalaureat 2025

**Proba E. d)
Filosofie**

Varianta 4

Profilul umanist din filiera teoretică și toate profilurile și specializările din filiera vocațională, cu excepția profilului militar.

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

I. TÊTEL

(30 pont)

Îrja a vizsgalapra csak a feladatok sorszámát, és tûntesse fel mellettük a helyes válasznak megfelelõ betûjelet! Csak egyetlen helyes válaszlehetőség létezik.

1. „Megvalósítható a boldogság, vagy csak egy olyan ideál, amelyet az ember élete során próbál követni, ám nem tud elérni?” kérdés által érintett problematika vonatkozik:

a. az igazság és tévedés viszonyára	c. a civil társadalom és állam viszonyára
b. a megismerés értelmére	d. az élet értelmére

2. A terület, amelynek sajátja a szûk értelemben vett „Melyek egy erkölcsös élet feltételei?” kérdés:

a. politikafilozófia	c. ismeretelmélet
b. etika	d. episztemológia

3. A szigorú értelemben vett erkölcs kérdésköre körülírható a következőkre való hivatkozással:

a. igaz és hamis	b. szép és csúf	c. lét és nemlét	d. jó és rossz

4. John Stuart Mill szerint:

- a. az ember szabadságra ítéltetett, következésképpen felelõsséggel bír
- b. az egyetlen indok, amely feljogosítja, egyénileg vagy kollektíven az embereket arra, hogy mások cselekvési szabadságát korlátozzák, az az egyéni szabadság megsértése
- c. a pozitív szabadságnak meghatározó szerepe volt és lesz az emberiség történelmében
- d. az igazi szabadság nem feltételez „jogokat”, mert a jogokat mások biztosítják és nem köteleznek semmire

5. Társadalompolitika vonatkozásában a szabadságot, mint minden megszorítás hiányát értelmezik, míg szûkebb értelemben ezt összefüggésbe kell hozni a következővel:

- a. a polgárokat alárendelõ állami cselekvésekkel
- b. a megismerés természetével és fejlõdésével a tevékenységek különbözõ területein
- c. társadalompolitikai felelõsséggel
- d. a gnoszológia alapjaival

6. Jean-Paul Sartre francia filozófus szerint:

- a. a szabadság és társadalompolitikai felelõsség közötti viszonyt az esztétika szempontjából kell megközelíteni
- b. az ember abszolút szabad, és ugyanakkor úgy önmagával, mint a társadalommal szemben abszolút felelõsséggel rendelkezik
- c. az élni akarás egyenértékû a hatalom akarásával
- d. az ember kétféle szabadságot ismer: pozitív szabadságot és negatív szabadságot

7. A megismerés szûkebb értelemben vett kanti felfogásában, azok az ismereteket, amelyeknek forrása a tapasztalat:

a. a priori ismeretek	c. a posteriori ismeretek
b. hipotetikus imperativusok	d. kategorikus imperativusok

8. Az igazság koherenciaelmélete szerint egy gondolat igazsága a következővel összefüggésben állapítható meg:

- a. a valósággal, amit láttat
- b. gyakorlati következményei
- c. az adott gondolat hasznossága
- d. a már igaznak elfogadott kijelentések rendszerével való kompatibilitása

9. A gondolat, mely szerint egy cselekedet olyan mértékben jó, amennyiben boldogságot eredményez, és rossz, ha a boldogság ellenkezőjét eredményezi, sajátja:

a. a gnoszológiának	c. az episztemológiának
b. az antropológiának	d. a hedonista etikának

10. A filozófus, aki megkülönböztette az analitikus ítéleteket és szintetikus ítéleteket:

- a. Lucian Blaga
- b. Ludwig Wittgenstein
- c. Immanuel Kant
- d. John Locke

II. TÉTEL

(30 pont)

A. Elemezze egy oldalban filozófiai szempontból az *politikai hatalom és az egyéni szabadság közötti viszonyt*! Pontot ér:

- a) egy filozófus megnevezése, aki az írásaiban a *politikai hatalom és az egyéni szabadság* közötti kapcsolat kérdéskörét taglalja **1 pont**
- b) a *politikai hatalom és az egyéni szabadság* közötti viszonyra vonatkozó filozófiai tézisnek/gondolatnak a megnevezése **2 pont**
- c) a b) alpontban nevesített filozófiai tézis/gondolat kifejtése **6 pont**
- d) a megnevezett tézis/gondolat egy konkrét, a kortárs társadalomból merített példával való szemléltetése **4 pont**
- e) nevezze meg az egyéni szabadságra vonatkozó társadalmi következményét annak, hogy a politikai hatalmat igazsgtalan törvényeken keresztül gyakorolják **1 pont**
- f) a szaknyelv megfelelő használata **1 pont**
- g) a terjedelem betartása **1 pont**

B. Érveljen az alábbi tézis mellett vagy ellen: *a tévedés egy olyan realitás, amely a megismerés folyamatát vagy az új ismeretek szerzését folyamatosan kíséri.* **8 pont**

C. Szemléltesse egy konkrét példával a gyülekezési szabadság megnyilvánulásának módját egy demokratikus társadalomban! **6 pont**

III. TÉTEL

(30 pont)

A. Olvassa el figyelmesen az alábbi szöveget:

Szeretném, ha az emberek három dolgot megháynának-vetnének. [...] E három dolog: lenni, tudni, akarni. Vagyok, tudok, akarok, vagyis: tudó és akaró vagyok; továbbá tudom, hogy vagyok és akarok, s végül: akarok lenni és tudni.

(Szent Ágoston: Vallomások)

1. Fogalmazza meg az adott szöveg alapján Szent Ágostonnak az elméletét a lélek részeiről!

4 pont

2. Magyarázza meg körülbelül fél oldal terjedelemben a *belső ember* és *külső ember* fogalmai közötti összefüggést úgy, hogy a fogalmakat sajátos filozófiai értelmükben használja! Pontot ér:

- a) a két fogalom filozófiai értelemben vett használata **2 pont**
- b) a megadott kifejezések közötti összefüggés magyarázata **6 pont**
- c) a szöveg koherenciája **1 pont**
- d) a terjedelmi követelmény betartása **1 pont**

3. Indokolja meg a szövegben megjelenő filozófiai nézőpont időszerűségére vonatkozó álláspontját! **6 pont**

B. Tudva azt, hogy egyes filozófusok szerint az igazságosságnak többféle típusa van:

- 1. Nevezzen meg két igazságosságtípust! **4 pont**
- 2. Érvekkel támassza alá azon gondolatot, amely szerint az igazságosság kérdésköre összefügg a hatalom perspektívájából megközelített egyén és társadalom közötti viszonyal. **6 pont**